

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційне дослідження Волинець Вікторії Олексіївни
«Віртуалізація культури в добу інтернет- технологій», представлене
на здобуття наукового ступеня кандидата культурології
за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури

Представлене на захист дослідження Волинець В.О. є надзвичайно актуальним з огляду на те, що в Україні спостерігаються складні протиріччя – новітні підходи до збереження культури як елемента самоідентифікації нації та водночас процеси глобалізації, із притаманною їм уніфікацією, неоднорідність віртуальності в культурі, виникнення Homo Virtualis і віртуальної культури як наслідок віртуалізації суспільства, яка формує нові принципи взаємодії з культурними цінностями. На цьому неодноразово акцентує увагу автор дисертації.

Актуальність дисертаційної роботи обумовлена необхідністю визначення основних тенденцій і особливостей стрімкого розвитку комп'ютерних інформаційних технологій і систем телекомунікацій, притаманних сучасному суспільству. За останні роки в цій царині відбулися якісні зміни, пов'язані з формуванням і функціонуванням інтернету, який став не лише системою зберігання і передавання надвеликих обсягів інформації, а й новою повсякденною реальністю і простором життєдіяльності величезної кількості людей, в яких виникають нові інтереси, мотиви, настанови, а також форми психологічної і соціокультурної активності.

Комп'ютерна віртуальна реальність є сьогодні чинником масштабних змін, вираженням сучасних культурних тенденцій, унаслідок чого вона перетворюється на метафору при аналізі стану культури, його теоретичному осмисленні. Зважаючи, що комп'ютерні віртуальні реальності – це соціокультурне явище, що відповідає рівню розвитку суспільства і нинішній конфігурації культури, а електронні комунікації орієнтують парадигму останньої на процес віртуалізації, необхідним є культурологічне вивчення комп'ютерної віртуальної реальності та віртуалізації – процесу, який породжує новий вид культури – віртуальну культуру.

Дисертаційна робота Волинець В.О. виконувалась згідно з планом науково-дослідної роботи КНУКіМ, в її межах на основі комплексного аналізу автором визначено сутність процесу віртуалізації культури як соціокультурного явища.

Дисертантом точно окреслено об'єкт і предмет дослідження, що визначили основні напрями наукової проблематики. Сформульовані наукові завдання успішно вирішені в процесі дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність і новизна. Дисертант у своєму аналізі спирається на ґрунтовні і багатоаспектні наукові дослідження, вичерпну бібліографію і джерельну базу. Багатоаспектність об'єкта дослідження визначила загальну його міждисциплінарну спрямованість. Міждисциплінарний і діалектичний підходи уможливили синтезування різних концепцій інформаційного суспільства, теорій філософії техніки й інформатики з цієї проблеми. Системний підхід дав змогу розкрити цілісність феномена віртуальної реальності, виявити її вплив на трансформаційні процеси в сучасній культурі; культурологічний – виявити механізми трансформації культури в інформаційному суспільстві. Для аналізу віртуальних реальностей були використані методи і принципи, розроблені в культурології, мистецтвознавстві, комп'ютерних науках. Таким чином, основним методологічним підґрунтям дослідження став комплексний міждисциплінарний підхід. Вперше аргументовано, що розвиток сучасної культури характеризується формуванням комп'ютерного віртуального простору, що породжує відповідні культурні практики, обґрунтовано віртуальну реальність, не лише як техніко-технологічне явище, а й соціокультурне.

На основі аналізу діалогічного складника культури виявлено характерні форми міжкультурного діалогу у комп'ютерному віртуальному середовищі.

В дисертації Волинець В.О. набули подальшого розвитку методологічний інструментарій культурологічної рефлексії процесу віртуалізації культури, висновки про особливості функціонування віртуальних товариств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання при викладанні курсів з теорії культури для студентів-гуманітаріїв, а також для студентів технічних напрямів, пов'язаних із вивченням

соціогуманітарних аспектів розвитку інформаційних технологій (у вигляді розділу чи окремого курсу «Віртуальна культура»).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним дослідженням у галузі теорії та історії культури. Теоретичні обґрунтування, практичні розробки, фактологічні дані, висновки і положення наукової новизни здобуті автором у результаті самостійних досліджень. Слід відзначити, що автору дисертаційної роботи вдалося глибоко проаналізувати значний матеріал з теми, науково обґрунтовано, чітко зробити висновки як в цілому по темі дослідження, так і по окремих розділах.

Основні положення, наукові результати та висновки дослідження висвітлені в 17 одноосібних публікаціях, 6 з яких опубліковано у фахових виданнях, затверджених МОН України, 2 – у виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз, 9 – праці апробаційного характеру.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження Волинець Вікторії Олексіївни виконано на високому науково-теоретичному рівні. Водночас варто відмітити окремі недоліки, на які автору слід звернути увагу в подальшій науковій діяльності:

1. Звертає на себе увагу недостатність наведення прикладів застосування технологій комп'ютерної віртуальної реальності в сфері культури, а це значно збагатило б матеріал дисертації і дало б змогу з'ясувати які саме VR-технології і якою мірою використовуються і можуть надалі використовуватися у віртуальних музеях, на віртуальних виставках тощо. Зокрема, аналізуючи трансформацію різних видів мистецтва під впливом VR-технологій, варто було б спробувати дати їх типологію, інструментальні засоби, стратегії та ін.

2. Дисертація б значно виграла, якби дисертантка навела конкретні статистичні дані по застосуванню VR-технологій у різних галузях, у тому числі й у сфері культури, а також додала тлумачний словник основних термінів, оскільки окремі з них потребують роз'яснення.

3. Розглядаючи вплив VR-технологій на сучасну культуру, варто було б зосередити увагу й на особливостях зміни ціннісної сфери життєдіяльності людини, адже «людина інформаційна» більшу частину свого часу проводить у

віртуальному середовищі, тобто в новому, штучно створеному світі, який надає їй максимум можливостей при мінімумі витрачених зусиль, а це зумовлює появу нових цінностей, спеціально адаптованих для функціонування безпосередньо у віртуальній реальності.

Однак висловлені зауваження мають радше рекомендаційний характер, оскільки дисертація Волинець В.О. є цілком логічним і завершеним дослідженням.

Загальний висновок. Дисертація Волинець Вікторії Олексіївни «Віртуалізація культури в добу інтернет-технологій», є завершеним, самостійним науковим дослідженням, містить науково обґрунтовані результати і висновки. Автореферат представленої роботи повністю відображає зміст, структуру, основні положення і висновки дослідження. В публікаціях вичерпно викладено основні положення роботи. Структура дисертації відповідає вимогам МОН України. Поставлені завдання розв'язані.

Дисертація виконана на належному теоретичному рівні, повністю відповідає п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань», а її автор Волинець Вікторія Олексіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата культурології за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури.

Офіційний опонент:

**Кандидат культурології,
доцент кафедри бібліотекознавства
та інформології
Київського університету
імені Бориса Грінченка**

М. В. Макарова

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Макарової М.В. ЗАСВІДЧУЮ
(ПІБ)
Проф. І.В. Тарарайко *захівець Вк*
(підпис) *18.03.2019р.*